



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

1 Turpia linquentem bene ducit vir meretricem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Rege quæstus in ipse fuisse delectam, & vi coactam fallitæ contra se composuisse piaculum. Nam eo tempore ad apostolicam sedem libellum appellationis suæ misit, in quo non quidem adhuc confessam, sed ut contra se fallitæ diceret crimen, cogi sese innotuit: insuper subjungens: Quod si amplius compulsus fuero, scitote non veritatem, sed timorem, & evadendi studio (quia aliter non possum) quod voluerint, dicam. Vos tamen meretricem et hoc me habetis infamantis. Unde vobis precipimus, ut cum eadem Thieberga ad conditam synodum, sicut statim, adveniret, causam ejus diligenter examinari amore traditis: & si ei obicitur, quod illa se crimine aliquo admisisse confessam fuisset, & contra illa violentiam se permississe proclamaverit, vel si inimicos judices illa sibi fuisse testata fuerint, tunc illud renovetis judicium. Et cum eadem requiritis normam, ut iustitiam mole non opprimatur.

¶ In communitario Hæc verba videtur accipienda quod perinde, & fructu à ceteris: ut indicetur caput hoc sancti patris communitario, quod Nicolaus legatus fuit Rodaldo Parrasio, & hinc Fructu Episcopi dedit. Non totius capituli verba sunt ista. Illi legatus monuit, quomodo se in ea causa gerere debuit. Datum vero ad eum fuisse communitarium his ipsi legatus Nicolaus in epistola ad Episcopum Corvitanum congregatos, in epistola Heliodori SS. Patrum refertur his verbis: Porro, quod de Lehtarum uxoris cenferimus (quoniam & de hoc nostro scriptis præfatus) in epistolam nostram, que per fratres & Coepiscopos nostros, Rodoldum & Bonifacium in Galliam missimus, poteritis exemplaribus recipere. Quæ videlicet exemplaria una cum communitario, quod præfatis fratribus nostris pro hac eadem causa ad Lehtarum Regem missa decimus, per fratrem & Coepiscopum colitum Odonem vestra sanctitati transmittimus.

¶ Cum meretricæ Hæc verba non sunt hoc loco apud Ieronimum, sed paulo superius per illa verba admisisse se dicit, multa meretricem, in quibus & hac continentur, sicut alio ordine. Sed ad ipsam non est notandum. Hæc autem ratio evidenter ostenditur, quod nisi libera voluntate, nulla est copulanda illicita.

QVÆSTIO III.

Quid autem possit parentum sponsionem alii nubere non valet, autem Eliberitani concilii, & s. magistratus.

¶ De parentibus qui fidem frangunt Sponsaliorum.

¶ Item si parentibus fidem frangerint sponsaliorum, tri- dem tempore abstinere se à communione. Si tamen solent sponsus vel sponsa in illo gravi crimine non i fuerint deprehensi, excusati erant parentes. Si vero in eodem fuerint vivo, & copulati se consentiendo, suspensio sententia severetur.

¶ Non facient In originali legitur sine negotio, item, a pud Ieronimum, a quo præterea dicitur, illo, siq. habet, in gravitate sententia deprehensio.

¶ Item quod non licet parentibus sponsalia filiorum suorum frangere Item hæc de illa intelligendum est, qua illorum consensu copulatur.

CAUSA XXXIII.

¶ Videtur res, cum non haberes uxorem, quandam meretricem sine conjugio copulavit, qua erat filia illius, & postea uxorem suam originaria: quam eam dicitur ad illam trahere, hinc avus eam copulavit cum illa, & postea uxorem suam originaria. Deinde hic patet, quod illa non propria filio frangere copulavit. Postea dicitur, quod illa non propria filio frangere copulavit.

ca de adulterio convictus & poenitentem, quondam reperit, ut uxorem opprimeret suam, ut sic eam dimittere possit: quo facto, quondam infidelis sui copulavit, ea ratione condonans, ut ad Christianam religionem transiret.

1. Hæc primam quaeritur, an meretricis licite ducatur in uxorem.
2. Secundo, an ea, que causa continentia ducitur, sit conjugii appellanda.
3. Tertio, cuius arbitrium aliqua sequatur, an liberi avi, an originarii patris.
4. Quarto, si uxore secrete liceat alio filios ex ancilla quæritere.
5. Quinto, si ea, que vim patitur, pudicitiam amittere comprehendatur.
6. Sexto, si adulter adulteram posse dimittere.
7. Septimo, si uxore dimissa, aliam posse accipere.
8. Octavo, si infidelis sub præfata conditione liceat alieni fidelium in conjugium ducere.

QVÆSTIO I.

Quid autem meretricis in conjugium duci non debeat, multis auctoritatibus & rationibus probatur. Illa enim, que adulterii rea convinctur, nisi post peraltam poenitentiam, in conjugio consortio retineri non debet.

¶ I. ¶ Patronus turpitudinis est, qui uxorem suam adulteram dimittere soluit.

Unde Iohannes Chryostomus, [id est, auctor operis imperatoris] homilia 32. ait super Matti. c. 19.

Sicut a crudelis est, & iniquus, qui castam dimitit, sic factus est, & iniustus, qui retinet meretricem. Nam patronus turpitudinis ejus est, qui crimen celat uxoris.

¶ II. ¶ Causa fornicationis viri demittat uxorem, non tamen alteram ducat.

Item Hieronymus in eodem, ad c. 19. Math.

¶ Dixit & Dominus in Evangelio: [Quicumque dimiserit uxorem, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, moechatur: & qui dimissam duxerit, moechatur.] Sola fornicatio est, que uxoris vincat affectum: amo, cum illa unam carnem in aliam dividerit, & se fornicatione separaverit à marito, non debet teneri, nevirum quoque sub maledicto faciat, dicente scriptura e [Qui adulteram tenet, stultus & impius est.] Vbi cuque est igitur fornicatio, vel à fornicationis suspicio, liberè uxor dimittitur. Et quia poterat accidere, ut aliquis calumniam faceret innocenti, & ob secundam copulam nuptiarum veteri crimine impingeret, sic priorem dimittere jubetur: uxorem, ut secundam prima vivo non habeat.

¶ III. ¶ Sola viri fornicatio uxorem maculat. Idem in epistola Pauli ad Corinthios 1. c. 6. [in egressa ordinaria.]

¶ In conjugio quis prohibitus quæcunque peccata fecerit, non propriam insulant conjugem: sed fornicatio uxorem inquinat, ut jam non sit vivo suo licita, sed quasi adultera.

¶ IV. ¶ Qui uxorem suam dimittere adulteram soluit, debet uxorem poenitentem, si ei debet, non reddidit.

Item Iohannes Chryostomus.

¶ Si quis uxorem suam invenerit adulteram f. & postea deinceps placuerit habere eam in matrimonio, duobus a natis pernitent, iædò quia cum adultera commixtus sit, qua: adhuc crimine suo non est purgata: aut

a. Sent. ad 1. 31. l. 1. p. 8. c. 733. Pan. l. 2. c. 8. b. I. dicitur de eccl. 1. 1. c. 19. Sent. ibid. l. 1. p. 8. c. 43. Pan. l. 7. c. 7. c. Proverb. 11. d. 1. c. e. Glossa ord. ad eundem locum Matth. in conc. Eusebii, l. 1. p. 8. c. 43. f. d. subditio.

Item dicitur: «[vidit Deus, quia bonum est:] in fecundo de hoc omnino librat: nobis intelligentiam.]» dicitur, non esse bonum duplicem numerum, quia ab uno dividitur, & præfigitur fœdera nuptiarum. Unde & in ista Noë omnia animalia quæcunque bina ingreditur, immunda sunt, impar numerus est mundus. Quæque in dupli numero ostendatur, & aliud sacramentum, quod in bestiis quidem, & immundis avibus digna comprobata sit: bina enim ingreditur immunda, & septena, quæ munda sunt: ut haberet Noë post diluvium, quod impari numero statim Deo posset ostendi.

¶ Ambrosius Sic etiam in manuscriptis. Sed apud Hieronymum est veritas. Habetur apud B. Hieronymum l. i. com. in nuptias. Item hoc ad exhortationem, non ad necessitatem observandam. Unde Ambrosius ait in libro exhortationum ad virginem.

C. XIII. ¶ Virginitas ex consilio suadet, non ex imperio præcipit.

¶ Virginitas ex corpore expectanda vobis est, quam ego vobis consilio suadeo, non pro imperio præcipio. Sola est enim virginitas, quæ fuisse potest, imperari non potest: res magis voti, quam præcepti.

¶ Item. Cui ego in meretricio, ut diximus, nulle spes fidei, nulla est condita pudicitia, pariter, quod non est in conjugium ducendum. Sed obicitur: Basid. d. Hierichonino, quævis est meretricia, tamen nuptiæ de tribu Iuda est copulata conjugio, de qua scripta per illa usque dignitas est. Osee c. quod, duodecim Præceptum primum, ex præcepto Domini, cori ordi meretricem emittit, non sibi in conjugio sociavit. Sed aliud est, meretricem ducere, ut adhibere ritibus, quam tua consuetudine, castitate, & pudicitia. Item, aliud, aliquid eorum habere, quam nullo pacto licite sua recitari valeat. Hoc enim penitus prohibetur. Sed in hoc libro factum legitur. f.

C. XIV. ¶ Non est peccatum, meretricem ducere uxorem. Unde Hieronymus super Osee lib. i. ad cap. 1.

¶ Non est culpandus Osee Propheta (interim ut se querat liberiori) si meretricem, quam duxit, ad pudicitiam converterit: sed potius laudandus, quod ex mala bonam fecerit. Non enim qui bonus permanet, imple pollicitum, si societur malo: sed qui malus est, in bonum vertitur, ubi exempla lætetur. Ex quo intelligimus, non propter peram perdidisse pudicitiam fornicariæ copulationi, sed fornicariam assumplisse pudicitiam quam antea non habebat.

QUÆSTIO II.

¶ Quid autem non sit uxor, quæ sola causa incontinentiæ dicitur, hinc videtur probari posse, quia conjugium propter uxoriam, non explenda libidinis causa à Deo instituta est. Hinc namque, sicut benedictio conjugii: Crescite & multiplicamini.

C. I. ¶ Partus famularum est etiam sola causa nubendi. Unde Ambrosius super Lucam, lib. i. ad c. 1.

¶ Vides etiam à feminis nuptiarum præmia non habere, quibus hæc sola causa est nubendi. Item lib. 2. in principio de conjugii præmiis, & gratia nuptiarum, partus si famularum, non meretricis quoque causa est, ut scriptura Matia filleret. Primum mundi.

¶ Resque non causa procreanda sibi, sed explenda libidinis. a. Iob. p. 8. cap. 27. b. al. quod non raro suscipiendum præcepta Christi conjugitur. orig. c. Genes. 2. Hebr. 3. d. 1. Cor. 7. e. Ibidem. f. Iob. p. 8. c. 24. g. 1. Cor. 7. h. Paul. 1. d. c. 26. i. Senn. 4. dist. 32.

¶ sibi invicem copulantur, non raro conjuges, quam fornicariæ videntur.

C. II. ¶ Non conjuges, sed adulteri vocantur, qui non secundum præceptum Christi conjuguntur. Hinc etiam Hieronymus ad c. s. epistole ad Ephesios.

¶ Sicut non a omnis congregatio hæreticorum, Christi ecclesia dici potest, nec caput eorum Christus, sic non omne matrimonium, & quo non viro suo secundum præcepta Christi uxor jungitur, ritè conjugium appellari potest, sed magis adulterium.

2. pars. Hæc ita respondent. Prima institutio conjugii in paradiso facta est, ut esset immaculatus torus, & honorabilis nuptia, ex quibus sine ardore conciperent, sine dolore parerent. Secunda propter illicitum motum eliminandam c. extra paradysum facta est, ut infirmitas promissæ in ruinam turpitudinis, honestate exasperetur conjugii. Unde Apostolus d. scribens ad Corinthios, ait: [Propter fornicationem uniusquisque suam uxorem, & unaqueque virum suum habeat.] Ex hac itaq; causa fit, ut conjugati se sibi invicem debeant, nec se sibi negare possint. Unde & Apostolus: [Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu, & ad tempus, ut expediat votatio, & iterum revertimini in idipsum, ne forte tentet vos Satanas.] Hoc autem dico propter incontinentiam vestram. Quæ ergo propter incontinentiam in naturalem redire usum non debent, patet, quod non propter filiorum procreandam tantum suscipi solent. Non tamen idè nuptia male iudicantur. Quod enim præter intentionem generandi fit, non est nuptiarum malum, sed est veniale propter nuptiarum bonum, quod est tripartitum: fides videlicet, proles, & sacramentum.

C. III. ¶ Immoderatus usus conjugationum non est nuptiarum malum, sed est veniale propter nuptiarum bonum.

¶ Unde Augustinus de bono conjugali, c. 6.

¶ Quidquid f. inter se conjugati immodestum, inverecundum, fordidumve gerunt, vitium est hominum, non culpa nuptiarum. Iam in ipsa quoque immoderatione exactione debiti carnalis, quam eis non secundum imperium præcipit, sed secundum veniam concedit Apostolus, & ut etiam præter causam procreandi sibi miscantur, etiam pravi mores ad talem concubitus impellunt, nuptiæ tamen ab adulterio, seu fornicatione defendunt. Neque enim illud propter nuptias admittitur, sed propter nuptias ignoscitur. Debent ergo sibi conjugati, non solum solum fetus sui committendi fidem, libertatem procreandorum causa (quæ prima est humani generis in ista mortalitate societas) verumetiam infirmitatis invicem excipiendæ, ad illicitos concubitus evitandos, mutuum quodammodo servitum: ut, etsi alteri eorum perpetua continentia placeat, nisi ex alterius consensu non possit.

3. pars. Non autem datur presentia Sancti Spiritus tempore quo conjugales actus geruntur.

C. IV. ¶ Non datur presentia Sancti Spiritus tempore quo conjugales actus geruntur.

¶ Unde Hieronymus super Mattheum.

¶ Conturbia i legitima carent quidem peccato, non tamen tempore illo, quo conjugales actus geruntur, presentia Sancti Spiritus dabitur: etiam si Propheta esse videatur, qui officio generationis obsequitur. Sed & alia plura sunt, in quibus sufficit sola vis humana, & neque res indiget, neque decet adesse presentiam Sancti Spiritus.

a. Iob. p. 8. cap. 27. b. al. quod non raro suscipiendum præcepta Christi conjugitur. orig. c. Genes. 2. Hebr. 3. d. 1. Cor. 7. e. Ibidem. f. Iob. p. 8. c. 24. g. 1. Cor. 7. h. Paul. 1. d. c. 26. i. Senn. 4. dist. 32.

